

TIEDÄ JA TOIMI

Terveyttä edistävä liikunta kuntien toiminnassa 2012

Kuntien toiminnalla on keskeinen merkitys kuntalaisten liikunnan edellytysten luomisessa ja ylläpitämisessä. Tiedonkeruun mukaan edellytykset ovat parantuneet monissa kunnissa.

Päivitettyä kuntakohtaista tietoa TEAviisarissa

Vertailukelpoista tietoa liikunnan edistämisestä kunnan toiminnassa kerättiin nyt toisen kerran Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen, opetus- ja kulttuuriministeriön, Suomen Kuntaliiton ja Kunnossa kaiken ikää -ohjelman yhteistyönä. Ensimmäinen tiedonkeruu toteutettiin keväällä 2010. Vuoden 2012 tiedonkeruu lähetettiin kaikkiin Suomen kuntiin huhtikuussa. Syyskuuhun mennessä 229 kuntaa (68 %) toimitti tietonsa. Vastanneet kunnat kattoivat 88 prosenttia koko maan väestöstä. Tiedonkeruun tulokset on julkaistu kuntakohtaisesti TEAviisari-verkkopalvelussa <http://www.thl.fi/teaviisari>.

Liikunnan osuus hyvinvointikertomuksissa kasvussa

Kunnassa toteutettavaa hyvinvointipolitiikkaa kuvaa hyvinvointikertomus. Liikunnan osuus hyvinvointikertomuksessa vaikuttaa lisääntyneen: 36 prosenttia ilmoitti sisällyttäneensä hyvinvointikertomukseen kuvauksen kuntalaisten liikunta-aktiivisuudesta, kun kaksi vuotta aiemmin vastaava osuus oli 16 prosenttia. Neljänneksessä kunnista (24 %) hyvinvointikertomusta ei laadita lainkaan. Hieman yli puolessa kunnista (54 %) kuntalaisten liikunnan edistämistä oli käsitelty kuntastrategiassa (47 % vuonna 2010).

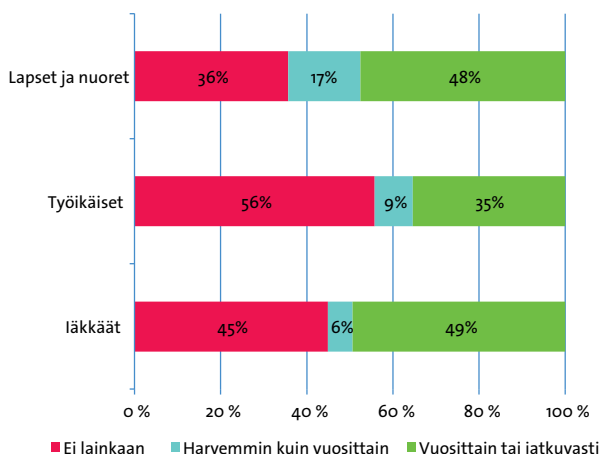
Työnjako perusterveydenhuollon kanssa epäselvää

Noin 70 prosentissa kunnista oli sovittu, mikä hallintokunta koordinoi terveyttä edistävää liikuntaa. Tästä huolimatta joka toisessa kunnassa (52 %) työnjaosta perusterveydenhuollon kanssa ei ollut sovittu. Peräti 42 prosenttia vastanneista ilmoitti, ettei tiennyt, onko liikunnan edistämistä käsitelty sosiaali- ja terveystoimen asiakirjoissa.

Liikkuuko kukaan?

Toiminnan suunnittelun tueksi tarvitaan tietoa väestön liikunta-aktiivisuudesta. Kuitenkin vain alle puolet (44 %) kunnista ilmoitti seuraavansa työikäisten liikunta-aktiivisuutta. Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta seurasi vuosittain 48 prosenttia ja 17 prosenttia harvemmin kuin vuosittain. (Kuvio 1.) Noin 40 prosentissa kunnista tehdään vuosittain raportoitava yhteenveto kuntalaisten liikunta-aktiivisuudesta ikäryhmittäin. Samaten noin 40 prosentissa kunnista kuntalaisten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan luottamushenkilöhallinnolle.

Kuvio 1. Liikunta-aktiivisuuden seuranta kunnissa ikäryhmittäin.

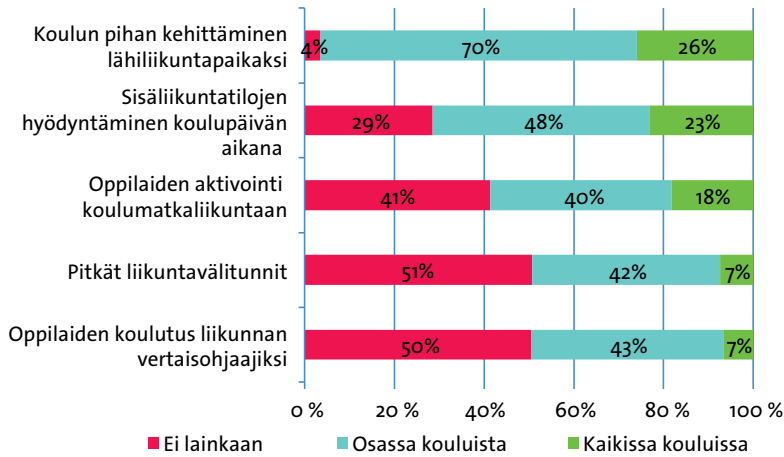

Kunnat tukevat harjoitusvuoroja

Urheilu- ja pallokentät olivat liikunta- ja urheiluseurojen käytettävissä maksutta tai vain nimellistä maksua vastaan lasten ja nuorten harjoitusvuoroille 92 prosentissa kunnista ja aikuisten vuoroille 84 prosentissa. Lasten ja nuorten harjoitusvuorot olivat maksuttomia koulujen liikuntasaleissa 85 prosentissa ja muissa sisäliikuntatiloissa 65 prosentissa kunnista. Aikuisten vuorot olivat maksuttomia hieman yli puolessa kunnista.

Liikettä koulupäiviin

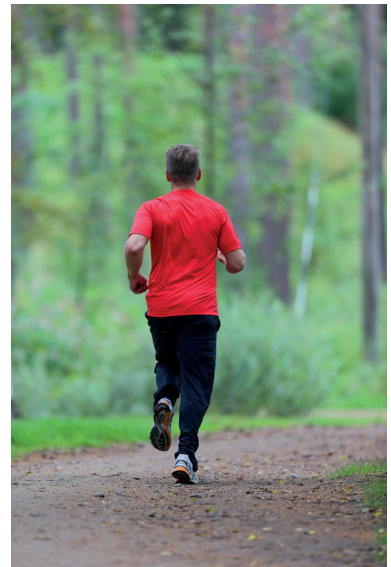
Koulupihoja oli kehitetty lähiliikuntapaikoiksi lähes kaikissa kunnissa (96 %), mutta lähes joka kolmannen kunnan kouluissa ei pystytty hyödyntämään koulun sisäliikuntatiloja koulupäivän aikana liikuntatuntien ulkopuolella. Koulumatkoilla ja välituntitoiminnalla on mahdollista lisätä koululaisten fyysistä aktiivisuutta, sillä harvan kunnan kaikissa kouluissa aktivoitiin oppilaita koulumatkan kulkemiseen lihasvoimin (18 %), liikuttiin pitkillä välitunneilla (7 %) tai koulutettiin oppilaita välituntitoiminnan vertaisohjaajiksi (7 %). (Kuvio 2.)

Kuvio 2. Toteutuneet koulupäivän liikuntaa lisäävät toimenpiteet.

Johtopäätökset

Kuntalaisten liikunnan edistämisessä on kahdessa vuodessa tapahtunut paljon kehitystä. Kehitettävää on silti edelleen erityisesti liikunta-aktiivisuuden seurannassa, raportoinnissa ja tiedon käytössä päätöksenteossa. Voidaan toivoa, että kuntastrategiaan ja hyvinvointikertomukseen pohjautuva työskentely vahvistaa edelleen sektorit ylittävää konkreettista yhteistyötä ja liikunnan asemaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen kokonaisuuksissa.

Lisätietoja

www.thl.fi/teaviisari

Kehittämispäällikkö
Vesa Saaristo
Terveyden ja hyvinvoinnin
laitos
029 524 7749
etunimi.sukunimi@thl.fi

Ohjelmajohtaja
Jyrki Komulainen
Kunnossa kaiken ikää (KKI)
-ohjelma
0500 542 193
etunimi.sukunimi@likes.fi

Erytysiasiantuntija
Kari Sjöholm
Suomen Kuntaliitto
0500 750 721
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Kulttuuriasiainneuvos
Päivi Aalto-Nevalainen
opetus- ja kulttuuriministeriö
029 533 0054
etunimi.sukunimi@minedu.fi